

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет магістерської підготовки
Кафедра публічного управління та
менеджменту природоохоронної
діяльності

Магістерська кваліфікаційна робота

на тему: Економічні механізми заходів національної морської стратегії
України

Виконав студент 2 курсу групи МПУ-
18 спеціальності 281 Публічне
управління та адміністрування
Абрашевський Ігор Вадимович

Керівник д.е.н., проф.
Рубель Олег Євгенович

Консультант

Рецензент ПРЕЕД НАНУ д.е.н.,
проф. Андрєєва Н.М.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет магістерської підготовки
Кафедра публічне управління та менеджменту природоохоронної діяльності
Рівень вищої освіти магістр менеджменту
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач

кафедри _____

Павленко О.П.

“28” жовтня 2019 року

З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
Абрашевського Ігоря Вадимовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Економічні механізми заходів національної морської стратегії України

керівник роботи Рубель Олег Євгенович, д.е.н., проф.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “18” жовтня 2019 року № 235-С

2. Строк подання студентом роботи 09 грудня 2019 року

3. Вихідні дані до роботи Статистичні данні, нормативні та правові положення щодо розвитку морської економіки України

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Категоріальний апарат та інституціональна база морської стратегії;

Методика стратегування в системі морського природокористування;

Заходи запровадження морської стратегії

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 28 жовтня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1.	Робота з літературними джерелами	28.10.19-03.11.19	90	відм.
2.	Робота над розділом 1 «Категоріальний апарат та інституціональна база морської стратегії»	04.11.19-13.11.19	90	відм.
3.	Робота над розділом 2 «Методика стратегування в системі морського природокористування» в морську транспортну галузь»	14.11.19-23.11.19	90	відм.
4.	Рубіжна атестація	18.11.19-23.11.19	90	відм.
5.	Робота над розділом 3 «Заходи запровадження морської стратегії»	24.11.19-06.12.19	90	відм.
6.	Оформлення роботи	06.12.19-09.12.19	90	відм.
7.	Здача роботи на кафедрі	09.12.19	90	відм.
8.	Перевірка на плагіат	09.12.19-12.12.19	90	відм.
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)		90	відм.

Студент _____ **Абрашевський І. В.**

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Анотація

Актуальність теми. Розвиток країни та суспільства на сьогодні неможливо уявити без моря, яке є величезним середовищем для тисяч різних морських видів, і він давно став сферою одночасного перебування багатьох мільйонів людей. Проблеми охорони морського простору давно набули глобального значення для всіх країн, так як ми всі знаємо, що море не має кордонів. Саме тому міжнародне співробітництво у цій галузі має виключне значення для всього світового співтовариства.

Об'єктом дослідження є комплекс теоретичних і прикладних аспектів управління морською стратегією.

Мета та задача дослідження. Метою та задачею дослідження є розробка відповідною для України Морської Стратегії та постановка конкретних кроків як її запустити на практиці

Завданням роботи є аналіз категоріального апарату та інституціональної бази морської стратегії, методики стратегування в системі морського природокористування в морську транспортну галузь.

Методи дослідження загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, застосування яких здійснюється у межах системного підходу. Дослідження ґрунтується на законах, директивах, актах які здійснюються запровадження морської стратегії в життя тих чи інших країн, наслідки яких відображаються у реальному житті суспільства. Специфіка тематики дослідження обумовила використання методу прогнозування у двох його основних формах – моделювання та екстраполяції, що дозволило сконструювати майбутню модель державної політики щодо впровадження морської стратегії та відновлення акваторії Чорного та Азовських морів.

Матеріалами дослідження є нормативно-правові акти та директиви Європейського Союзу з питань екології та морської стратегії, в середньому кожна морська стратегія тих чи інших країн складає сто сторінок.

Результати, їх новизна, теоретичне та практичне значення. У магістерській роботі досліджено та обґрунтовано сутність процесу управління системою морської стратегії різних держав.

Практичне значення одержаних результатів. Висновки та рекомендації роботи доведені до рівня конкретних рекомендацій і можуть бути використані у практичній діяльності морського стратегування України.

Апробація результатів дослідження: Я не брав участі у кондеренціях, колоквиумах щодо публікацій.

Структура дипломної роботи. Логіка дослідження зумовила структуру дипломної роботи: спершу був вступ, та розкриття основних моментів цієї роботи та її цілі. У першому розділі розглядалися теоретичні засади, державні механізми управління та норми екологічного стану морських вод, які в цілому давали поняття що таке морська стратегія. У другому розділі була розкрита методологія стратегування, а саме досвід запровадження морської стратегії різними країнами Європейського Союзу, це була поверхнісна оцінка. Опис заходів які ми можемо запровадити завдяки Європейського союзу та й сучасний стан акваторій України, а саме Азовського та Чорного Морю. В останньому розділі я більш детально розглянув Морську Стратегію Болгарії, вирішив що ми маємо майже однакові для її реалізації, і що це найбільш наближено до нас, також написав українську програму запровадження морської стратегії та свої ідеї для її реалізації, сподіваюсь що вони мають сенс. Список використаних джерел склав 42 пункта, загальний об'єм роботи склав 110 сторінок.

SUMMARY

Actuality of theme. The development of the country and society today cannot be imagined without the sea, which is a huge environment for thousands of different marine species, and it has long since become a realm of residence for many millions of people. The problems of maritime space protection have long become of global importance for all countries, since we all know that the sea has no borders. That is why international cooperation in this field is of the utmost importance for the entire world community.

The object of the research is complex of theoretical and applied aspects of maritime strategy management.

The purpose and tasks of the study. The method and task examines the mailing for the Maritime Strategy for Ukraine and the solution of concrete steps how to allow it in practice.

Research methods. General scientific and special methods of cognition, the application of which is carried out within the framework of a systematic approach. The research is based on the laws, directives, acts that implement the maritime strategy in the lives of certain countries, the consequences of which are reflected in the real life of society. The specifics of the research subject led to the use of the prediction method in its two main forms - modeling and extrapolation, which allowed to construct a future model of state policy for the implementation of maritime strategy and the restoration of the Black Sea and Azov seas.

The study is based on regulations and directives of the European Union on ecology and maritime strategy, with an average of one hundred pages per maritime strategy.

Results, their novelty. In the master's work investigates and substantiates the essence of the process of managing the maritime strategy system of different countries.

The practical significance of the results obtained. The conclusions and recommendations of the work are brought to the level of specific recommendations and can be used in the practical activities of maritime strategy of Ukraine.

Key words: measures to prevent marine pollution, pollution of the marine environment, responsibility for marine pollution, marine strategy, zoning.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА БАЗА МОРСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ.....	9
1.1. Теоретичні засади та законодавча база морської стратегії.....	9
1.2. Державний механізм управління Морською Стратегією України.....	22
1.3. Критерії та норми екологічного стану морських вод.....	37
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СТРАТЕГУВАННЯ В СИСТЕМІ МОРСЬКОГО ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ В МОРСЬКУ ТРАНСПОРТНУ ГАЛУЗЬ.....	44
2.1. Досвід підготовки морської стратегії у країнах Євросоюзу.....	44
2.2. Формування системи заходів по реалізації морської стратегії ЄС в контексті управління екологічними ризиками.....	59
2.3. Стан морського простіру України.....	64
РОЗДІЛ 3. МІРИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МОРСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ.....	81
3.1. Міри запровадження морської стратегії на прикладі Болгарії.....	81
3.2. Програма відтворення екосистеми Чорного моря.....	96
3.3. Пропозиції запровадження морської стратегії в Україні.....	105
ВИСНОВКИ.....	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	110

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток країни та суспільства на сьогодні неможливо уявити без моря, яке є величезним середовищем для тисяч різних морських видів, і він давно став сферою одночасного перебування багатьох мільйонів людей. Проблеми охорони морського простіру давно набули глобального значення для всіх країн, так як ми всі знаємо, що море не має кордонів. Саме тому міжнародне співробітництво у цій галузі має виключне значення для всього світового співтовариства.

Об'єктом дослідження є комплекс теоретичних і прикладних аспектів управління морською стратегією.

Мета та задача дослідження. Метою та задачею дослідження є розробка відповідною для України Морської Стратегії та постановою конкретних кроків як її запустити на практиці

Завданням роботи є аналіз категоріального апарату та інституціональної бази морської стратегії, методики стратегування в системі морського природокористування в морську транспортну галузь.

Методи дослідження загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, застосування яких здійснюється у межах системного підходу. Дослідження ґрунтується на законах, директивах, актах які здійснюються запровадження морської стратегії в життя тих чи інших країн, наслідки яких відображаються у реальному житті суспільства. Специфіка тематики дослідження обумовила використання методу прогнозування у двох його основних формах – моделювання та екстраполяції, що дозволило сконструювати майбутню модель державної політики щодо впровадження морської стратегії та відновлення акваторії Чорного та Азовських морів.

Матеріалами дослідження є нормативно-правові акти та директиви Європейського Союзу з питань екології та морської стратегії, в середньому кожна морська стратегія тих чи інших країн складає сто сторінок.

Результати, їх новизна, теоретичне та практичне значення. У магістерській роботі досліджено та обґрунтовано сутність процесу управління системою морської стратегії різних держав.

Практичне значення одержаних результатів. Висновки та рекомендації роботи доведені до рівня конкретних рекомендацій і можуть бути використані у практичній діяльності морського стратегування України.

Апробація результатів дослідження: Я не брав участі у конференціях, колоквиумах щодо публікацій.

Структура дипломної роботи. Логіка дослідження зумовила структуру дипломної роботи: спершу був вступ, та розкриття основних моментів цієї роботи та її цілі. У першому розділі розглядались теоретичні засади, державні механізми управління та норми екологічного стану морських вод, які в цілому давали поняття що таке морська стратегія. У другому розділі була розкрита методологія стратегування, а саме досвід запровадження морської стратегії різними країнами Європейського Союзу, це була поверхнісна оцінка. Опис заходів які ми можемо запровадити завдяки Європейського союзу та й сучасний стан акваторій України, а саме Азовського та Чорного Морю. В останньому розділі я більш детально розглянув Морську Стратегію Болгарії, вирішив що ми маємо майже однакові для її реалізації, і що це найбільш наближено до нас, також написав українську програму запровадження морської стратегії та свої ідеї для її реалізації, сподіваюсь що вони мають сенс. Список використаних джерел склав 42 пункта, загальний об'єм роботи склав 110 сторінок.

ВИСНОВКИ

1. На даний момент Україна знаходиться в ненайкращому своєму стані, в стані кризи, війні, та втративши акваторії Чорного моря, Автономну Республіку Крим, та місто Севастополь.

2. Країна все менше й менше має морського товарообігу з іншими країнами, в тому числі це пов'язано з загостренням російсько-українських відносин. Але в цій дипломній роботі були морські стратегії різних країн, в тому числі Сполученого Королівства, Швеції, Фінляндії, Польщі та Болгарії. І в них були виділені найкращі для України варіанти подальшого розвитку, окрім того що є в сучасному плані українського розвитку моря, та й планів розвитку портів, які на даний момент є фундаментом морської стратегії тих чи інших країн.

3. Неможливо не підкреслити незадовільний стан екології у акваторіях Чорного та Азовських морів, та як їх можливо вирішити, як мінімум ми повинні зберегти те що вже маємо, звідси й виходить концепція сталого розвитку, при якій би могла розвиватись Україна в морському плані, та й морське середовище мало би менші викиди. В тому числі й закони та міри які би були направлені на скорочення викидів продуктів людської життєдіяльності до моря. В тому числі й тих елементів що мають екологічний ризик. Також у праці була зазначена необхідна законодавча база для запровадження морської стратегії та її регулювання.

4. В понятті «морська стратегія» ми прийшли к висновку, що сюди входять не тільки й моря, але й річки, а саме розвиток річкових перевізків, та й річкового туризму. Авжеж неможливо запровадити морську стратегії, без регулювання, для цього теж були розписані певні механізми.

5. Якщо підсумувати всю роботу, то можливо прийти к висновку, що для того щоб в українській морській стратегії та взагалі в Україні було все добре, для цього повинна бути певна робота, поки її ні, поки ми маємо багато бюрократичних засад, слабку економіку, мало інвестицій, особливо європейських, до яких дуже прагне Влада – до тих пір ми не будемо мати результату.

6. Як мені здається зараз період коли Україна стоїть на розпутьті, і як зараз і буде, так буде і пізніше. Тому поки ми все не зруйнували, ми повинні скористатися тим що маємо, та реалізувати його. І не відставати у розвитку від інших країн Європейського Союзу на 30-40 років. І як мені здається краще все це зробити завдяки європейського досвіду, який вже, для того щоб не придумувати «велосипед», а саме залучати європейських спеціалістів та іностраних європейських студентів, саме вони нам зможуть у цьому питанні допомогти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азовське та Чорне моря: екологічні проблеми. Реферат. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/ecology/21083/>

2. Наукова робота Мончевої, Показники різноманітності та рівноваги видів(2013р.)

3. О.Є.Рубель. Презентація- Формування системи заходів по реалізації морської стратегії ЄС в контексті управління екологічними ризиками.

4. Чорне море насичене сміттям і кількома шкідливими речовинами. Але з'явився осетр, – дослідження. URL: https://zik.ua/news/2019/07/31/chorne_more_nasychene_smittyam_i_kilkoma_shkidluyvumu_rechovynamy_ale_zyavyvsya_1616717

5. Директива № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/>

6. Директива № 2000/54/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики;

7. Директива № 91/676/ЄС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) №1882/2003;

8. Директива № 2008/56/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики щодо морського середовища;

9. Директива (2000/52/ЄС) Європейського Парламенту і Ради Європейського Союзу про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_962

10. Директива про охорону диких птахів (Директива 2009/147 / ЄС). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-09

11. Директива про воду для купання 2006/7 / ЄС.
12. Кодекс Торговельного Мореплавства України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, №№ 47, 48, 49, 50, 51, 52, ст.349). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80>
13. Конвенція про біологічне різноманіття. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_030
14. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення 1992 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_065
15. Комплексна морська політика (ACCOBAMS). URL: <http://www.sea.gov.ua/index.php/2018/04/06/reports/>
16. МАРПОЛ 73/78. Приложение I к Конвенции "Правила предотвращения загрязнения нефтью". URL: <http://docs.cntd.ru/document/499014769>
17. Мінаматська конвенція про Меркурій. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulosya-gromadske-obgovorennya-zakonoprojektu-pro-ratifikaciyu-minamatskoyi-konvenciyi-pro-rtut>
18. Морська стратегія Іспанії. URL: https://www.lamoncloa.gob.es/documents/20131333estrategiadeseuridadmartima_in_gls.pdf
19. Морська стратегія Польщі. Maritime strategy of Poland. URL: <https://en.bbn.gov.pl/ftp/dok/SKBMRPENG.pdf>
20. Морська стратегія Сполученого Королівства. Maritime strategy of United Kingdom. URL: https://www.globalsecurity.org/military/library/policy/int/uk-strategy-for-maritime-security_2014.pdf
21. Морська стратегія Фінляндії. Maritime strategy of Finland. URL: https://ec.europa.eu/environment/marine/public-consultation/pdf/FIN%20PoM%20of%20marine%20strategy%202016_2021.pdf

22.Морська стратегія Швеції. Maritime strategy of Sweden. URL: <https://www.government.se/information-material/2015/12/a-swedish-maritime-strategy/>

23.Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/430-2018-%D1%80/conv>

24.Нормативний документ – методика екологічної оцінки. URL: [www.niiep.kharkov.ua > metodika_2012_14_0](http://www.niiep.kharkov.ua/metodika_2012_14_0)

25.Положення про захист навколишнього середовища у морських водах (НООСМВ).

26.Регламент REACH Європейського Союзу. URL:

<http://reach.ck.ua/ec-regulations/reach-regulation.html>

27.Стаття 13 Водного Кодексу України. URL: https://urist-ua.net/кодекси/водний_кодекс_україни/стаття_13/

28.Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a07

29.Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 548. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-2013-%D1%80>

30.Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. поточна редакція — Редакція від 30.11.2015, підстава - v2980321-15. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

31.Угода про збереження китоподібних ссавців у Чорному морі, Середземному морі та прилеглі води Атлантики. URL: http://www.blacksea-commission.org/_publ-Newsletter08-UA-04.asp

32.Водокористувач платить»: реформи за європейським принципом. Практичні питання для еколога. Частина 2. URL: <http://ecolog-ua.com/articles/vodokorystuvach-platyt-reformy-za-yevropeyskym-pryncypom-praktychni-pytannya-dlya-ekologa>

33.Досвід Німеччини - Національна академія.URL: academy.gov.ua › library_nadu › Monografii

34.ЄС допомагає збереженню екології Чорного моря.веб-сайт. URL: <https://eu-ua.org/novyny/yes-dopomagaye-zberezhennyu-ekologiyi-chornogo-morya> (дата звернення 11.05.2019. (сторінка з веб-сайтів)

35.Загальна океанографічна характеристика Чорного та Азовського морів. URL: <http://only-maps.ru/news/zagalna-oceanografichna-karakteristika-chornogo-ta-azovskogo-moriv.html>

36.Как развивать транспортный коридор Европа-Кавказ-Азия. URL: <https://nv.ua/biz/experts/kak-razvivat-transportnyu-koridor-evropa-kavkaz-aziya-2498231.html>

37.Стаття «Впровадження Стратегічного плану дій для Чорного моря – ситуація в Болгарії». URL: http://www.blacksea-commission.org/_publ-Newsletter08-UA-04.asp

38.Стаття «На площаді порта Черноморск нашелся арендатор» (від 24.06.2018) URL: <https://ubr.ua/market/transport/na-ploshchadi-porta-chernomorsk-nashelsja-arendator-3872124>

39.Стаття «Уровень безработицы в Украине за год уменьшился до 8,8%» (від 26.06.2019). URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/uroven-bezroboticy-v-ukraine-za-god-umenshilsja-354892/>

40.Уряд ФРН схвалив нову стратегію безпеки. URL: <https://www.dw.com/uk/уряд-фрн-схвалив-нову-стратегію-безпеки/html>

41.Характеристика морського узбережжя України. URL:
http://www.charts.gov.ua/oabs_img/oabs_31.pdf.